TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Sınıf-10

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU HALK HİKÂYESİ

HALK HİKÂYESİ

Halkın ortak malı olan halk hikâyeleri, göçebe hayattan yerleşik hayata geçişin ilk ürünlerindendir. Halk hikâyeleri, zaman ve coğrafyanın etkisiyle efsane, masal, menkıbe, destan vb. ürünlerle beslenerek o dönemde uzun soluklu olayların anlatıldığı metinlerin yerini tutmuştur. Bu türün gelişiminde tarihî olayların ve dinin de etkisi vardır.

Halk hikâyelerinin konuları genellikle aşk (Tahir ile Zühre, Arzu ile Kamber, Âşık Garip Hikâyesi...) ve kahramanlıktır (Köroğlu vb.). Bazen de her iki konu birlikte işlenir (Kirman Şah, Yaralı Mahmut...).

Hikâyeleri ortaya çıkaran olaylar, gerçek ya da gerçeğe yakındır. Bu nedenle ortaya çıktıkları dönemin tarihî olayları bazen aynı şekilde bazen de hikâye gerçekliği içinde yer alır. Kaynağı Türk, Arap-İslam ve Hint-İran olan, büyük ölçüde meddahlar ve saz ustası âşıklar tarafından anlatılan halk hikâyelerinde ezgi ve şiir iç içedir. Bu sözlü dönem ürünlerinde konuşma dilinin özellikleri görülür.

Halk hikâyelerinde her zaman bir engel vardır. Sevenler mezarlarında da rahat kalamazlar; bir çalı dikeni, bir böğürtlen otu olur; iki sevdalının, iki gül fidanının arasında biter. Bugün Anadolu'nun birçok köy, kasaba ve ilinde halk hikâyelerinin kahramanlarına ait olduğu düşünülen makamlar, türbeler vardır.

KEREM İLE ASLI

Kerem, XVII. yüzyıl başlarında yaşadığı sanılan bir saz şairidir. Doğu Anadolu'da halk hikâyeleri geleneğini sürdüren âşıklar arasında Kerem'in Aslı'yı aramak üzere gurbete çıkış tarihi XVII. yüzyılın başları olarak gösterilmektedir. Kerem ile Aslı hikâyesinin ne zaman yazıya geçirildiği belli değildir. Halk hikâyelerinde olduğu gibi bu hikâyede de baştan sona kadar nazım ve nesir karışık olarak verilmiştir. Olaylar nesirle, duygular nazımla anlatılmıştır. Kerem, gerçek bir kişi olmakla birlikte onun başından geçmiş gibi gösterilen olayların çoğu olağanüstü bir özellik taşımaktadır. "Aldı Kerem, deyip kesti, yola revan oldu" gibi halk hikâyelerinde kullanılan kalıplaşmış sözler bu hikâyede de sıkça tekrarlanmıştır.

SORULAR

SORU 1:

Gerçek ya da gerçeğe yakın olaylar anlatılır. Geleneksel bir içeriği olan, kuşaktan kuşağa sözlü olarak aktarılan halk edebiyatı ürünlerindendir. Genellikle aşk ve kahramanlık konularını işler. Kişilerin olağanüstü özellikleri oldukça sınırlıdır. Belirli anlatıcıları vardır. Bu kişiler genellikle meddahlardır. Nazım-nesir iç içedir. Kerem ile Aslı, Ferhat ile Şirin, Arzu ile Kamber örneklerinden birkaçıdır.

Bu parçada tanıtılan yazı türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hikâye B) Halk hikâyesi
C) Masal D) Destan E) Efsane

Cevap: B

SORU 2

(I) Hikâyeleri ortaya çıkaran olaylar, gerçek ya da gerçeğe yakındır.

(II) Bu nedenle ortaya çıktıkları dönemin tarihî olayları bazen aynı şekilde bazen de hikâye gerçekliği içinde yer alır.

(III) Kaynağı Türk, Arap-İslam ve Hint-İran olan, büyük ölçüde meddahlar ve saz ustası âşıklar tarafından anlatılan halk hikâyelerinde ezgi ve şiir iç içedir.

(IV) Bu sözlü dönem ürünlerinde konuşma dilinin özellikleri görülür.

(V) Halk hikâyeleri nazım şeklinde oluşturulmuştur.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlışı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

Cevap: E

SORU 3

Aşağıdaki eserlerden hangisinin türü farklıdır?

A) Ferhat ile Şirin
B) Leyla ile Mecnun
C) Arzu ile Kamber
D) Yusuf u Züleyha
E) Kerem ile Aslı

Cevap: B